

Узгодженість та адаптивність системи забезпечення внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти

*Ю. О. Жук,
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач відділу моніторингу та оцінювання
якості загальної середньої освіти
Інституту педагогіки НАПН України*

Проблеми створення і функціонування систем внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладах загальної середньої освіти стосуються управління системами шкільної освіти, які можуть підтримувати та покращувати її якість, інклюзивність та інновації. Аналіз стану розробленості названої проблеми у вітчизняній і зарубіжній теорії та практиці показує, що жоден внутрішній чи зовнішній механізм забезпечення якості неспроможні надати вичерпну інформацію, яка потрібна для повного розуміння цього питання. У сукупності різні механізми можуть забезпечити основну та додаткову інформацію щодо успішності закладу освіти, результативності управлінської діяльності адміністрації, навчально-виховної діяльності вчителів, результатів навчальних досягнень учнів та сприяти прийняттю рішень на основі фактичних даних. Хоча основна увага приділяється управлінню системами шкільної освіти, кінцевою метою забезпечення якості є надання учням найкращих можливостей для навчання. Завдання систем шкільної освіти полягає в тому, щоб забезпечити та підтримувати розвиток навчального закладу, приділяючи особливу увагу покращенню, а не «контролю» якості.

Світовий досвід показує, що умови ефективного забезпечення якості шкільної освіти включають забезпечення групової відповідальності шкільного колективу за процес навчання на основі змістовного внутрішньошкільного діалогу і активної взаємодії із зовнішнім середовищем.

Внутрішні методи контролю та оцінювання можуть включати шкільну самооцінку, оцінку персоналу та оцінку учнів у класі. Ці методи мають різні, але спільні цілі, що взаємодоповнюються, та є частиною цілісної інтегрованої системи, підтримуючи, уточнюючи і посилюючи один одного. Такий системний підхід може забезпечити чітку спрямованість на розвиток школи, надаючи дані про такі аспекти, як шкільний клімат та благополуччя всіх членів шкільної спільноти, ефективне викладання та навчання, а також вплив інновацій, які є відображенням вимог соціуму, технічного прогресу та тимчасових обставин (у тому числі форс-мажорних).

З іншого боку, забезпечення якості, орієнтоване на розвиток, допомагає школам адаптуватися до потреб учнів, що змінюються. При цьому особлива увага має приділятися не лише вдосконаленню, а й інноваціям, тобто розробці та експериментальному вивченню педагогічних підходів у різних контекстах, для підтримки якості, справедливості та ефективності освітнього процесу. Системи

оцінювання, що впроваджуються в ЄС (Європейські та національні рамки якості), зосереджені на результатах навчання, які визначаються як «заяви про те, що учень знає, розуміє та здатний робити наприкінці процесу навчання».

Все це вимагає в процесі контролю якості використовувати різні типи даних – як кількісних, так і якісних, які необхідно збирати періодично протягом тривалого часу – для збалансованого розуміння розвитку школи та прогресу учнів. Ці дані повинні передавати достовірний опис шкіл та надавати інформацію, необхідну для підтримки прийняття рішень як усередині школи, так і в рамках шкільної системи.

Особливості прояву оціночної компетентності керівників шкіл в контексті реалізації механізмів самооцінки закладу загальної середньої освіти

*Т. О. Лукіна,
доктор наук з державного управління,
кандидат педагогічних наук, професор,
головний науковий співробітник відділу
моніторингу та оцінювання
якості загальної середньої освіти,
Інституту педагогіки НАПН України,
Відмінник освіти України*

Необхідність створення системи забезпечення внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в закладі загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) актуалізувало завдання дослідження рівня сформованості та особливостей прояву оціночної компетентності керівників шкіл і педагогічного персоналу, а також їх готовності (вмотивованості) до реалізації механізмів самооцінки як складової професійної діяльності.

Основним методом збору інформації було анкетування керівників ЗЗСО. У дослідженні аналізувалися анкети 199 учасників, серед яких 129 жінок і 70 чоловіків; 120 директорів та 79 заступників директорів шкіл. Опрацювання отриманої інформації здійснювалось за допомогою програмного пакету «Аналіз даних» MS Excel та програми SPSS Statistics; використовувались методи непараметричної статистики: критерії Н-Крускала-Уолліса, χ^2 Пірсона, U-Манна-Уїтні та показник d Коена.

У ході емпіричного дослідження було підтверджено наявність статистично значущих відмінностей у думках керівників ЗЗСО щодо визначення ними: ступеня трудності оцінювання різноманітних складових і характеристик освітніх і управлінських процесів у закладі освіти; вагомості очікуваного позитивного впливу на якість освіти внаслідок запровадження механізму внутрішнього оцінювання шкільних процесів і самооцінювання власної діяльності; якості оцінювання досягнутого стану реалізації освітніх та управлінських процесів; значення (важливості) реалізації певних освітніх та управлінських процесів для